Метадычная майстэрня
«Перспектыўныя лініі на ўроках беларускай літаратуры»

В. А. Трафімава,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
вышэйшай катэгорыі СШ № 3 г. Рагачова

Мэта майстэрні: плануецца, што да завяршэння мерапрыемства ўдзельнікі будуць мець уяўленне пра выкарыстанне тэхналогіі перспектыўных ліній на вучэбных занятках беларускай літаратуры і ў пазакласнай рабоце.

Задачы:

- стварыць умовы для раскрыцця паняцця «тэхналогія перспектыўных ліній»;
- садзейнічаць дэманстрацыі шляхоў і педагагічных умоў для прымянення картак-апор пры выкарыстанні тэхналогіі перспектыўных ліній на вучэбных занятках па беларускай літаратуры.

Ход педагагічнай майстэрні

І. Арганізацыйна-матывацыйны этап

Вядучы. Сёння, на думку метадыстаў, у сучасным адукацыйным працэсе на першы план выступае неабходнасць змянення падыходаў да спосабаў актывізацыі мысліцельнай дзейнасці, фарміравання навыкаў самастойнай працы. У гэтым дапамагаюць новыя адукацыйныя тэхналогіі, вялікая ўвага ў якіх надаецца візуалізацыі, алгарытмізацыі, распрацоўцы і прымяненню апорных схем, сігналаў, табліц, картак, малюнкаў. На аснове гэтага навучальны матэрыял, з аднага боку, раздзяляецца (аналізуецца), з другога – аб’ядноўваецца (сінтэзуецца), чым забяспечваецца цэласнае ўспрыманне матэрыялу, спрацоўвае псіхалагічная ўстаноўка – доўгачасовая памяць, што вельмі важна для трывалага засваення ведаў. Чым актыўней чалавек выкарысоўвае набыты ім у навучанні вопыт, тым хутчэй адбываецца яго развіццё.

Тэхналогія перспектыўных ліній заснавана на такім вывучэнні матэрыялу, калі патрабуецца вылучэнне асобнай тэмы як скразной лініі ў праграме па літаратуры, наяўнасць зрокавага раду, своеасаблівых інфармацыйных апор. Гэтыя апоры даюць магчымасць пастаяннага ўзнаўлення, актуалізацыі, перспектыўнага бачання, сінтэзавання і інтэгравання матэрыялу. Як адзначаецца ў метадычнай літаратуры, гэта тэхналогія можа быць прыдатнай і эфектыўнай пры вывучэнні твораў выдатных майстроў слова, асобных тэм у беларускай літаратуры, пры разглядзе літаратуразнаўчых паняццяў.

II. Інфармацыйна-дзейнасны этап

- **Прэзентацыя вопыту вядучага**

Вядучы. Рэалізацыя тэхналогіі перспектыўных ліній на вучэбных занятках заключаецца ў запаўненні інфармацыйных картак-апор, якія рыхтуе настаўнік пасля вывучэння новага матэрыялу. А зараз на практыцы: беларуская літаратура 6–7 клас. Адной з важных тэм, якая прапануецца для аналізу падчас вывучэння літаратурных твораў, з'яўляецца тэма Радзімы (яна будзе скразной). Два літаратурныя творы: А. Ставер «Жураўлі на Палессе ляцяць» і перспектыўныя лініі цягнуцца да верша М. Шабовіча «Хоць не бачыў чужых я краін».

Пасля аналізу верша А. Ставера «Жураўлі на Палессе ляцяць» настаўнік прапануе вучням інфармацыйную картку-апору.

6 клас А. Ставер «Жураўлі на Палессе ляцяць»	
1. Тэма твора	
2. Вобразы Радзімы	
3.Лірычны герой	
4. Аўтарская пазіцыя (ідэя)	
5. Сродкі мастацкай выразнасці	
6. Атрыманы вопыт	

Настаўнік ставіць перад класам задачу: запоўніць правую частку карткі-апоры і запісаць разгорнуты адказ на пазначаныя ў картцы пункты. Вучням трэба сфармуляваць канкрэтны адказ на пазначаны пункт. Запісу ў картцы можа папярэднічаць сумеснае абмеркаванне варыянтаў адказаў. Магчымыя варыянты можна фіксаваць на дошцы, затым выбраць самы дакладны ці падрыхтаваць адказ на падставе агульных фармулёвак.

Прыкладны варыянт запаўнення карткі-апоры

6 клас **А. Ставер «Жураўлі на Палессе ляцяць»**	
1. Тэма твора	Верш прысвечаны тэме Радзімы
2.Вобразы Радзімы	Беларусь у вершы – гэта азёрны край, далі з соснамі і рабінамі, з мурожнымі пожнямі, гэта зямля, дзе кожная сцяжынка прывядзе ў гасцінны двор
3.Лірычны герой	Лірычным героем верша з'яўляецца адданы сын роднай зямлі, патрыёт
4.Аўтарская пазіцыя (ідэя)	Разлука ўзмацняе пачуццё любові да Радзімы
5.Сродкі мастацкай выразнасці	У вершы аўтар выкарыстоўвае тропы: эпітэты (мілая Беларусь, сасновыя далі, рабінавы край, прыветлівы двор), метафары (далі клічуць,

	сцяжыначка прывядзе). Сродкі мастацкай выразнасці дапамагаюць стварыць яркую карціну і перадаць пачуцці лірычнага героя
6.Атрыманы вопыт	На чужыне чалавек перажывае пачуццё настальгіі

Пасля запаўнення карткі-апоры настаўнік падводзіць вынікі працы, ацэньвае веды вучняў і іх удзел у рабоце.

Запоўненыя карткі збіраюцца і захоўваюцца настаўнікам для далейшага выкарыстання.

Беларуская літаратура 7 клас. М. Шабовіч «Хоць не бачыў чужых я краін». Задача вучняў – запоўніць картку-апору (пасля знаёмства з вершам і аналізу). Пры фармулёўцы адказаў варта выкарыстоўваць картку-апору (верш А. Ставера «Жураўлі на Палессе ляцяць», што дапаможа высветліць падобныя і адрозныя моманты ў раскрыцці тэмы).

❑ **Калектыўнае ўзаемадзеянне**

Вядучы. Паважаныя калегі, прапаную вам запоўніць гэту картку. Можна працаваць самастойна або ў парах.

Варыянт запаўнення

7 клас **М. Шабовіч «Хоць не бачыў чужых я краін»**	
1.Тэма твора	Верш прысвечаны малой радзіме
2.Вобразы Радзімы	Малая радзіма ў вершы паўстае ў наступных вобразах: нарачанскія рабіны, жураўлі ў блакіце, на ліпе буслянка, родная вуліца, бацькоўская хата, край рабін, край азёр, край буслоў
3.Лірычны герой	Сын роднай зямлі, які здольны бачыць прыгажосць у жыцці, цаніць сяброўства, любоў
4.Аўтарская пазіцыя (ідэя)	«Я і ў будні, і ў святы з табою»… Любоў да малой радзімы праяўляецца ў вернасці ёй
5.Сродкі мастацкай выразнасці	У вершы аўтар выкарыстоўвае тропы: эпітэты (край азёр, край рабін, край буслоў, блакіт вясны), метафары (вулка звала), параўнанне (стракаты, як сон, матылёк)
6.Атрыманы вопыт	Любоў да Беларусі пачынаецца з любові да малой радзімы

Каментарый:

❑ **Мадэліраванне**

Заданне. Дапішыце у табліцу назвы літаратурных твораў, пры вывучэнні якіх на вучэбных занятках па беларускай літаратуры можна выкарыстоўваць тэхналогію перспектыўных ліній.

Варыянт запаўнення

Тэма мастака і мастацтва

Янка Купала «Курган»	*Максім Танк «Люцыян Таполя»*
Тэма Вялікай Айчыннай вайны	
В. Быкаў «Жураўліны крык»	*В. Быкаў «Сотнікаў»*
Тэма сяброўства	
А. Васілевіч «Сябры»	*М. Лупсякоў «Мэры Кэт»*

ІІІ. Падвядзенне вынікаў. Рэфлексія

Арганізоўваецца дыскусія па выніках сумеснай дзейнасці.

Вядучы. Сёння нельга не пагадзіцца з тым, што матывацыя вучняў на паўтарэнне, замацаванне, сістэмацызацыю ведаў застаецца дастаткова складанай задачай. Тэхналогія перспектыўных ліній (з выкарыстаннем апорных картак і каменціраваннем) садзейнічае актывізацыі навучання, больш якаснаму засваенню ведаў і ўменняў, спрыяе росту ўнутранай матывацыі ўдзельнікаў вучэбнага працэсу. Яна дае магмымасць зрабіць больш разнастайнымі формы навучання, стымулюе пошукавы характар мыслення, садзейнічае самарэалізацыі асобы.